

Kjærlighet og fremmedfrykt

Hvordan kan vi bygge mer elskelige steder der folk kan begynne å få tillit til hverandre igjen?

Illustrasjonsfoto: Shutterstock

Av: Paul Leer Salvesen

«Mixophobia is growing in our cities,» skrev Zygmunt Bauman, den legendariske sosiologen og filosofen, i 1997: «Frykten for mangfoldet øker i byene våre.» Jo, det er om mulig enda mer sant i 2015, i møte med tusener på tusener av flyktninger som kommer inn over grensene våre. Og Bauman fortsatte og formulerte den etiske utfordringen slik: «How can we build more lovely places where people can start trusting each other again?»

Paul Leer Salvesen

Frykt. Mangfold. Kjærlighet. Tillit. Hvordan kommer vi fra det ene til det andre, fra mixofobia til mixofilia?

Hukommelsen er et skjørt instrument. Den er ikke alltid til å stole på, men den kan også være fleksibel og nyskapende når den henter opp en hendelse fra fortiden og tilrettelegger den for samtiden. La dette være en unnskyldning for at jeg kanskje har diktet litt om på den hendelsen jeg mener fant sted i en av Inge Lønnings forelesninger om menneskesyn høsten 1975.

Jeg mener nemlig bestemt at han innledet forelesningen med et teologisk begrunnet forslag om ny møblering av stresskofferter. Du vet disse påkostete små koffertene i skinn som mennesker bærer sine dokumenter rundt i på vei til møter, og som kom på moten i middelklassen en gang midt på 1970-tallet. Jeg understreker klassepoenget. Det var utenkelig for de fleste av oss unge studenter å bære rundt på en stresskoffert den gang. Ikke bare for dem som hørte til "den store vekkelsen" som sveipet over universitetsmiljøene, for å låne Dag Solstads retorikk. Ikke bare for den politiske venstrefløy. Vanlige studenter bar rett og slett ikke bøker, papirer og matpakker i stresskofferter. Vi brukte skuldervesker, helst i grov grønn lerret, "fisker-vesker" ble de kalt, med merker som fortalte hva vi var for og aller mest hva vi var imot, først og fremst EU selvsagt, som den gang het EEC. De lekke små stresskoffertene symboliserte penger og makt. Vi studenter og unge akademikere holdt oss med andre symboler den gang.

Inge Lønning fortalte under forelesningen at han nylig var blitt bedt om å holde et innlegg om menneskesyn for en gruppe embetsmenn og den politiske ledelse i et departement. Tilhørerne satt klare ved konferansebordet. Koffertene med dokumenter var tilgjengelige og synlige. Det skulle forhandles og besluttes om andre menneskers liv umiddelbart etter teologens innlegg om menneskesyn. Det var da Inge Lønning foreslo et nytt innslag i stresskofferten, en gjenstand som alle mennesker med makt og innflytelse i samfunnet burde pålegges å skaffe seg: Et foto fra første livsdag, et bilde av stresskoffertens eier tatt umiddelbart etter fødselen, helst før navlestrengen ble kuttet. Alle bør sette frem dette bildet av seg selv på sin plass ved konferansebordet eller skrivebordet, titte på det en gang i blant, og alltid rett før det skal treffes en avgjørelse som angår andre menneskers liv: «Fattes vedtak», som det heter på dagens sosiodialekt.

"Det er også meg," skal beslutningstakeren hviske til seg selv. "Jeg har ikke forandret meg fundamentalt." Alle, også de maktesløse, kan frembringe lignende bilder av seg selv. Imago infantium: Spedbarnas bilde. Bilde av spedbarn. Nærmere et uttrykk for en person som ikke kan identifiseres ut

fra cv og bankkonto og pass og visum, er det ikke mulig å komme. Når det kommer til stykke, og det gjør det hvis vi fokuserer på de aller første tilgjengelige bildene, ligner vi mennesker hverandre til forveksling.

Jeg tenker ofte på Inge Lønning, min viktigste lærer ved siden av Nils Christie. Jeg tenker på hva disse to store humanistene ville sagt til oss høsten 2015. Kanskje de ville sitert Zygmunt Bauman, som de begge kjente.

Kanskje de ville vært enige med ham i at vi nå ikke må gi etter for fremmedfrykt og mangfoldsfrykt, og at vi uten opphør må minne hverandre om at hvert eneste menneske som nå kommer inn i byene våre, kunne ha tatt med seg et barnebilde av seg selv, til forveksling likt våre egne bilder. La oss starte der. Med dette fundamentale blikket som ser Den Andre som unik og likeverdig.

Jeg er ikke naiv. Jeg forstår at vi trenger noe mer enn nærhetsetikk og nestekjærlighet i dagens situasjon. Vi trenger rettferdighetsetikk og politikk. Vi trenger gode ledere som tar kloke avgjørelser. Vi må på nytt læres opp til både å si ja og nei, både ønske velkommen og å avvise.

Men hvis vi kunne bli enige om å kjempe mot mixofobia – mangfoldsfrykten – og for mixofilia – mangfoldskjærligheten, er mye gjort. Da kan vi kanskje lære å møte nye mennesker med tillit, i stedet for grunnleggende mistenksomhet og skepsis. Det er litt av en oppgave. Men vi er ganske mange som kan tenke oss å gå løs på den i fellesskap.